Svar på skriftligt spörsmål om att förebygga att saimenvikare fastnar och dör i näten samt om att begränsa nätfiske

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 301/2020 rd undertecknat av riksdagsledamot Inka Hopsu /gröna m.fl.:

> *Kan förbudet mot nätfiske förlängas redan nu i sommar under undantagstillståndet och hur ämnar ministeriet förebygga att saimenvikare dör?*

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Saimenvikarna har skyddats genom begränsning av fisket i flera årtionden. Med hjälp av fiskebegränsningar och andra skyddsåtgärder har saimenvikarbeståndet ökat. Forststyrelsen uppskattade ifjol att saimenvikarens vinterbestånd är cirka 410 vikare. Beståndet har ökat stadigt sedan 2010 då beståndet uppskattades vara cirka 270 vikare. Artens status har gått från akut hotad till starkt hotad. Skyddsstrategins för saimenvikaren interimsmål att få artens vinterbestånd att öka till minst 400 individer innan 2025 uppnåddes i förtid.

I Saimen råder fiskebegränsningar för att skydda saimenvikaren från att dö som bifångst till fisket. Fisket har begränsat genom såväl statsrådets förordning som ett avtal mellan närings-, trafik- och miljöcentralen och vattenområdets ägare i ett område på sammanlagt 2 770 km^2. Förbudsområdet för fångstredskap farliga för vikare har från 2015 till 2020 ökat med 1 000 km^2 och området med förbud mot nätfiske har ökat med 734 km^2.

Användningen av de allra farligaste fångstredskapen med största risken för vikare att dö som bifångst har förbjudits helt och under hela året. Sådana fångstredskap är bland annat grimnät samt nät med nätslingor av flertrådigt garn eller multifibertråd. Även garnstyrkan i näten regleras året runt av förordningen. Utöver ovan nämnda är nätfiske förbjudet helt i de centrala levnadsområdena för saimenvikarens kutar, årligen från den 15 april till den 30 juni med undantag av siklöjenät.

Statsrådets förordning (259/2016) tillämpas inte i områden där ägaren till ett vattenområde eller innehavaren av en särskild rättighet har begränsat fisket för att skydda saimenvikaren på ett sätt som motsvarar vad som föreskrivs i denna förordning i syfte att verkställa ett i 60 § i lagen om fiske avsett avtal. Det finns 260 giltiga avtal som gäller fram till den 31 december 2020. Att ändra fiskebegränsningarna innan förordningens giltighetstid går ut skulle kräva att statsrådet inte bara ändrar förordningen utan även ingår nya avtal eller ändrar avtalen med vattenområdenas ägare. NTM-centralerna borde förhandla om att ändra de avtal som ingåtts med stöd av lagen om fiske eller erbjuda nya avtal. Att ändra avtalen mitt under avtalsperioden ökar inte statens trovärdighet

som avtalspartner i målområdet, särskilt då de nyaste avtalen ingåtts förra våren avseende nya boområden. Det finns många avtalspartners och de skulle behöva behandla eventuella ändringar i sina beslutande organ, dvs. bland annat under möten enligt respektive delägarlags stadgar. När man även beaktar att rekommendationerna och begränsningarna för sammankomster i syfte att förebygga spridningen av coronaviruset försvårar ordnandet av möten och behandlandet av ärenden är det inte möjligt att ändra avtalen avseende sommaren 2020, med tanke på förhållandena och tidsplanen.

Risken för saimenvikaren att dö som bifångst i fiskeredskapen har inte endast försökts minskas genom fiskebegränsningarna och de årliga områdesbegränsningarna genom avtal, utan även genom projekt för att utveckla fiskeredskapen samt genom tillsyn och information. Fisket i Saimen har långsiktigt och målmedvetet under flera år utvecklats så att det är säkert för vikaren och åtgärderna har inverkat gynnsamt på saimenvikarbeståndet. Man har inte trots försök ännu kunnat utveckla en vikaresäker ryssja för kommersiellt fiske av siklöja, och inte heller ryssjor lämpliga för vinterfiske av bl.a. gös.

Jord- och skogsbruksministeriet ser allvarligt på att saimenvikare dör i fångstredskapen. Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte i oktober 2019 en arbetsgrupp på bred basis för att såväl utvärdera tillräckligheten och effekten hos de fiskebegränsningsåtgärder som ställts för att skydda saimenvikaren som ta fram förslag till utveckling av fiskereglerna. Fiskebegränsningarna granskas i förhållande till såväl utvecklingen av status för saimenvikarbeståndet som målen för skyddsstrategin. Arbetsgruppen ska även utreda och presentera andra åtgärder som kan bidra till att minska saimenvikarens död i fiskeredskapen. Regionala tillfällen i samarbete med landskapsförbunden ordnas till stöd för arbetsgruppens arbete. Dessa tillfällen ger invånare och intressentgrupper i området möjlighet att bidra med sina åsikter till utvecklingsarbetet. Fiskebegränsningarnas tidtabellsfrågor och eventuella tilläggsåtgärder för att vidare minska att saimenvikare dör i fångstredskapen kommer att utredas av arbetsgruppen. Arbetsgruppen ska ge sitt förslag till jord- och skogsbruksministeriet senast den 11 december 2020.

Störningarna för saimenvikarens kutar är störst under milda vintrar med föga snö. Särskilt i år har förhållandena för bona varit särskilt svåra på grund av den svaga snö- och issituationen. Jord- och skogsbruksministeriet är medveten om situationen och har tillsammans med Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Savolax samt med Skogsstyrelsen inlett diskussioner om att öka informationen till fiskare för att främja att fisket i sommar är ännu säkrare för saimenvikaren.

Helsingfors 7.5.2020

Jord- och skogsbruksminister Jari Leppä